

โครงการวิจัย

เรื่อง

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูด ตำบลโคกเคียน
อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

Local Wisdom inheritance of Krachuut Production Handicraft in Khok Khian,
Narathiwat Province.

โดย

สุพร สุนทรนนท์ และคณะ
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เสนอมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ปีงบประมาณ 2561

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัย

วิถีชีวิตของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย มีพัฒนาการมาตามลำดับอย่างต่อเนื่อง มนุษย์ได้ใช้สิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” เป็นเครื่องมือในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสภาพแวดล้อมต่างๆ และยังสามารถนำทรัพยากรจากธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อดำรงความเป็นชุมชนของตนจนมีอัตลักษณ์ของตนเอง แสดงให้เห็นภูมิปัญญาบางอย่างที่คนในอดีตคิดประดิษฐ์ขึ้นและวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุที่มนุษย์รู้จักการออกแบบมานานแล้ว จากหลักฐานที่นักโบราณคดีขุดค้นพบปรากฏเป็นที่ยืนยันว่า มนุษย์สามารถออกแบบสิ่งของเครื่องใช้มานานกว่า 6,000 ปี รู้จักใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ออกแบบลวดลายบนภาชนะ เช่น ลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์รู้จักการออกแบบในภาพเขียนผนังถ้ำมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่มีชื่อเสียงมากที่สุดที่ถ้ำอัลตามิรา (Altamira) ในประเทศสเปน และถ้ำลาสโกซ์ (Lascaux) ในประเทศฝรั่งเศส สำหรับประเทศไทย มีการค้นพบศิลปะตามผนังถ้ำเป็นจำนวนมากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เช่น ที่ผาแต้ม อำเภोजึงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และที่ผนังถ้ำเขาจันทร์งาม อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่มา (<https://www.gotoknow.org/posts/155218>)

ผลงานจากการออกแบบทางศิลปกรรมซึ่งหลงเหลืออยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาที่สำคัญที่มีคุณค่ายิ่ง โดยเฉพาะรูปแบบ สีสรรค์ ลวดลายที่มีความหมายและเป็นทุนวัฒนธรรมที่สำคัญ การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในการพัฒนาคนและสังคมไทยให้สามารถก้าวสู่สังคมความรู้ (Knowledge-Based Society) ได้อย่างรู้เท่าทัน ท่ามกลางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมโลก เนื่องจากประเทศไทยมีทุนทางสังคมที่ติดอยู่มากมาย สามารถนำมาเกื้อกูลให้คนไทยมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งยังช่วยสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครองของประเทศไทย โดยเฉพาะการนำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาซึ่งสังคมมีอยู่มากมายทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย ทั้งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม

ที่ตั้งมาเป็นกลไกในการพัฒนาสังคม ทั้งนี้เพื่อการคงอยู่ของวัฒนธรรมไทยและการสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับคนไทยอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความสมดุลทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การศึกษาทุนทางวัฒนธรรม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าที่มาพร้อมกับค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และงานสร้างสรรค์อันเกิดจากการศึกษาค้นคว้าจากผู้ทรงภูมิรู้ ซึ่งดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ ได้กล่าวถึงการใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมก็คือ เป็นคุณค่าที่ช่วยให้สังคมดำรงอยู่อย่างสมดุล พึ่งพาอาศัยกัน สร้างสินค้าสาธารณะเพื่อใช้ร่วมกันแทนที่จะเป็นสังคมแห่งการแย่งชิง ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เช่น ศิลปหัตถกรรม งานฝีมือ การแสดง ฯลฯ หรือมีประโยชน์ทางอ้อม เช่น สนับสนุนการท่องเที่ยว การถ่ายทอดความรู้ในลักษณะ Tacit knowledge ผ่านทักษะและความชำนาญที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง รวมทั้งช่วยในการจัดระเบียบทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา เป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องด้วยประเทศไทยมีความโดดเด่นและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีผู้มีความรู้ด้านภูมิปัญญาไทยมากมายกระจายอยู่ทุกพื้นที่ ซึ่งหากสามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนดังกล่าวได้อย่างเต็มที่แล้วก็นำมาซึ่งการสร้างสรรคคุณค่า และมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย David Throsby ให้ความหมายของคำว่าทุนวัฒนธรรม ว่าหมายถึง ทรัพย์สินทางปัญญาที่สั่งสมมาในอดีต มีคุณค่าต่อมนุษย์และความต้องการของสังคมนอกเหนือจากการให้คุณค่าทางเศรษฐกิจ ที่มา (file:///C:/Users/Viewyo/Downloads/100265-Article%20Text-251868-1-10-20170928.pdf)

การประเมินสถานการณ์ทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทย พบว่า วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวนมากมีความหลากหลาย มีคุณค่า มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะท้องถิ่นซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศได้มากมาย หากแต่ยังขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟูพัฒนาต่อยอดอย่างเป็นระบบอย่างจริงจัง อีกทั้งยังขาดการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทย ดังนี้

ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ระบบคุณค่า ค่านิยม ความเชื่อ ภาษา จารีตประเพณี พิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า สังคมไทยมีทุนทางวัฒนธรรมที่ตีมากมาย แต่หลายอย่างในปัจจุบันเสื่อมถอยและสูญหายไปตามกาลเวลา สาเหตุสำคัญ คือ การขาดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ถ่ายทอด พัฒนาและต่อยอดอย่างเป็นระบบอย่างจริงจัง ภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์ความรู้ ความสามารถ

และทักษะต่างๆ ที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นฐานคิดและหลักเกณฑ์การกำหนดคุณค่าและจริยธรรมที่มีการสั่งสมสืบทอด กันมาอย่างยาวนานจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งในการอยู่ร่วมกันของคนและธรรมชาติอย่างเกื้อกูล พบว่า

1. ประเทศไทยมีผู้รู้ภูมิปัญญาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ มากมาย แต่ขาดการนำมาใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง
2. ความรู้ภูมิปัญญาและภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายเรื่องได้สูญหายไปจากสังคมหลายเรื่องยังไม่ได้รับการพัฒนาต่อยอดอย่างเป็นระบบอย่างจริงจัง
3. การพัฒนาความรู้และวัฒนธรรมจากภูมิปัญญา เพื่อใช้ในการพาณิชย์ยังอยู่ในระดับต่ำและไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายบางส่วนต่ออยู่ในมือคนต่างชาติ
4. การผลิตสินค้าและบริการจากความรู้ภูมิปัญญาไทย ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อพัฒนารายได้มากกว่า การรักษาคุณค่าและรากฐานทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
5. ประเทศไทยยังขาดการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของสินค้าไว้อย่างชัดเจน ขาดการบูรณาการระหว่างนโยบายและแผนงานต่างๆ
6. ภาครัฐยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของคนไทยค่อนข้างน้อย

ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ประกอบด้วย โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมต่างๆ ที่ติดมากับอาคารโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงอุทยานประวัติศาสตร์ วัดในพระพุทธศาสนา และพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถจับต้องได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมมากที่สุดและนับเป็นทุนหรือมรดกของชาติที่สำคัญพบว่า

1. ประเทศไทยมีโบราณสถานสำคัญๆ มากมายกระจายอยู่ทุกพื้นที่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องหมายที่แสดงออกซึ่งความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณคดีในสมัยต่างๆ แหล่งวัฒนธรรมทางด้านศิลปกรรม โบราณคดี และประวัติศาสตร์จำนวนมากถูกทำลายทิ้งจากภัยธรรมชาติและฝีมือมนุษย์

2. การใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาแหล่งโบราณสถาน โบราณคดีและแหล่ง ชุมชนและประชาชนทั้งในด้านการบริหารจัดการและดูแลรักษา ที่มา(<https://channarongs22.wordpress.com/2012/01/27/%>)

ผลงานจากการออกแบบทางศิลปกรรมซึ่งหลงเหลืออยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาที่สำคัญที่มีคุณค่ายิ่ง โดยเฉพาะรูปแบบ สีสรรค์ ลวดลายที่มีความหมายและเป็นทุนวัฒนธรรมที่สำคัญ การพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในการพัฒนาคนและสังคมไทยให้สามารถก้าวสู่สังคมความรู้ (Knowledge-Based Society) ได้อย่างรู้เท่าทันท่ามกลางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมโลก เนื่องจากประเทศไทยมีทุนทางสังคมที่คั่งอยู่มากมาย สามารถนำมาเกื้อกูลให้คนไทยมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

บ้านทอน จังหวัดนราธิวาส เป็นชุมชนหนึ่งที่ใช้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างการมีส่วนร่วม ของคนในชุมชนและบริหารจัดการให้เกิดการอนุรักษ์ งานหัตถกรรมภายในชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักในการเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน เช่น งานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูด งานผลิตเรือกอลและจำลอง ที่มีลวดลายแปลกตา รูปแบบและสีสันท สวยงาม โดยเฉพาะเมื่อพูดถึงผลิตภัณฑ์กระจูดที่โดดเด่น ลวดลายแปลกตา ซึ่งชุมชนได้นำเอาวัตถุดิบมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานจนสร้างชื่อเป็นที่รู้จักไปทั่ว คงต้องยกให้สินค้าจาก “บ้านทอนอามาน” ต.โคกเคียน อ.เมือง จ.นราธิวาส เป็นหนึ่งในจำนวนนั้น โดยเฉพาะ “เสื่อกระจูด” ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอันโดดเด่นไม่ว่าจะเป็นความงดงาม ความประณีต ความละเอียดลออ ชนิดแทบหาที่ติไม่เจอ

คุณพัชรินทร์ บินเจ๊ะมิง ประธานกลุ่มกระจูดบ้านทอนอามาน ได้กล่าวว่า การออกแบบสินค้าในปัจจุบันจะต้องพยายามสรรหาไอเดียและรูปแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อรองรับตลาดอยู่เสมอ และด้วยน้ำพระราชหฤทัยจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานความช่วยเหลือให้เข้ารับการอบรมในโครงการศูนย์ศิลปาชีพ จึงส่งผลให้สามารถยกระดับการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐานนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา การก่อตั้งกลุ่มกระจูดบ้านทอนอามาน เริ่มมาตั้งแต่ปี 2543 ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 35 คนที่ร่วมคิดร่วมทำกันมาตั้งแต่แรก หลังจากที่ใช้เวลาว่างจากการรับจ้างทำประมงมารวมกลุ่มกัน โดยใช้ฝีมือจากวัตถุดิบต้นกระจูดเพื่อการจำหน่ายและอาศัยความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน จากนั้นจึงเริ่มทดลองนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด ปรากฏว่ามีกระแสตอบรับดีมากจึงกลายเป็นแรงขับเคลื่อนที่ช่วยให้สมาชิกมี

กำลังใจมุ่งมั่นในการพัฒนางานฝีมือมากขึ้น พร้อมกับการหารูปแบบใหม่ๆ มาเพิ่มความหลากหลายให้แก่ผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้คุณพัชรินทร์ บินเจ๊ะมิงได้กล่าวว่า “น้ำพระราชหฤทัยจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ส่งเจ้าหน้าที่มาฝึกอบรมเพิ่มความรู้ในการออกแบบการผลิตภัณฑ์ทำให้ผลิตภัณฑ์ของบ้านทอนเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้นด้วยเอกลักษณ์ด้านความงามและความประณีต”

ความโดดเด่นของผลิตภัณฑ์กระจูดที่นี่ เส้นกระจูดละเอียดเล็ก แต่มีความคงทน เมื่อใช้ไปนานๆ จะมีความแวววาว และที่สำคัญลวดลายของผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นลายโบราณของท้องถิ่นซึ่งไม่เหมือนกับผลิตภัณฑ์กระจูดจากพื้นที่อื่นๆ ถือเป็นจุดแข็งอันสำคัญ อีกทั้งพัฒนาชิ้นงานให้มีคุณภาพจนได้รับการยอมรับมากขึ้น สินค้าที่ผลิตจากกลุ่มกระจูดบ้านทอนอามาน จะส่งไปจำหน่ายที่ศูนย์ศิลปาชีพสวนจิตรลดา ก่อนเป็นลำดับแรก ส่วนตลาดรองลงมา คือการออกบูธตามกิจกรรมสินค้าโอท็อปของรัฐที่จัดขึ้นทั่วประเทศ กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจูดในตำบลโคกเคียน จังหวัดนราธิวาส ปัจจุบันมี 6 กลุ่ม ได้มีการสืบทอดการจักสานกระจูดไว้เป็นอย่างดี ด้วยการนำภูมิปัญญามาปรับให้เข้ากับยุคสมัย มีการพัฒนารูปแบบ สีส้น และลวดลาย ของผลิตภัณฑ์กระจูดให้มีความทันสมัย ตรงตามความต้องการของตลาดอยู่ตลอดเวลา จนทำให้ผลิตภัณฑ์กระจูดของตำบลโคกเคียน มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบันนี้ที่มา (https://wbns.oas.psu.ac.th/shownews.php?news_id=94558)

จากการศึกษาข้อมูลอาชีพทางอินเทอร์เน็ต และจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนถึงปัญหาด้านการผลิตผลิตภัณฑ์กระจูด พบว่า ในปัจจุบันสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ลูกหลานรุ่นใหม่ในตำบลโคกเคียนไม่สนใจการทำผลิตภัณฑ์กระจูด เนื่องจากไม่สนใจและไม่ชอบงานฝีมือด้านนี้ ส่วนใหญ่อยากไปทำงานในโรงงานหรือบริษัทที่อยู่ในตัวเมือง ทั้งนี้เป็นเพราะปัญหาในการออกแบบลายผลิตภัณฑ์กระจูด ต้องใช้ความสนใจและมีสมาธิสูง การขึ้นรูปผลิตภัณฑ์จะต้องวางแผนอย่างดีและอาศัยความชำนาญ อีกทั้งชิ้นงานแต่ละชิ้นนั้นค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อนและใช้เวลาในการทำนาน ส่วนการถ่ายทอดนั้นมักจะถ่ายทอดเฉพาะในหมู่ญาติพี่น้องกันเป็นส่วนใหญ่ โดยทั่วไปแล้วเทคนิคเฉพาะอย่าง เช่น สูตรของการย้อมสีเส้นกระจูด การหมักเส้นกระจูดด้วยโคลนมักจะปกปิดไว้เป็นความลับของกลุ่ม ทำให้ไม่มีการถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้ ไม่มีการบันทึกข้อมูล นอกจากนี้ปัญหาทางด้านแรงงานซึ่งขาดแคลนและคนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวไม่ไหว ความสนใจต่องานอาชีพนี้มันก็น้อยลง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นและอาจเป็นผลก่อให้เกิดการสูญหายของวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งถ้าหากไม่ได้มีการ

บันทึกรายละเอียด พร้อมทั้งพัฒนาความรู้และการจัดการความรู้ในการทำผลิตภัณฑ์กระจูดให้เป็นระบบ และให้การสืบทอดที่มีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาในด้านการออกแบบ ปัญหาการผลิต การสืบทอด และปัญหาด้านแรงงาน ในการทำผลิตภัณฑ์กระจูด มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและหาวิธีการในการถ่ายทอดภูมิปัญญาหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูดเพื่อถ่ายทอดให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืนแก่บุคคลทั่วไป นักศึกษาสาขาการออกแบบศิลปกรรมและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์กระจูดได้อย่างไร เพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นมรดกสืบทอดทางวัฒนธรรมต่อไป

ความมุ่งหมาย

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูด บ้านทอน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาสเพื่อส่งเสริม ให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษารวบรวมและจัดเก็บข้อมูล พัฒนาการและกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์กระจูดของ บ้านทอน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
2. ศึกษารวบรวมและค้นหาข้อมูล การออกแบบ รูปแบบและลวดลายของผลิตภัณฑ์กระจูด ตำบล
3. ศึกษารูปแบบวิธีการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูด บ้านทอน อำเภอเมืองจังหวัดนราธิวาส
4. ศึกษาการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการผลิตงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูด เพื่อพัฒนาให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืนแก่นักศึกษา กลุ่มผู้ผลิต และผู้สนใจทั่วไป
5. เพื่อหาแนวทางในการสร้าง สร้างและเผยแพร่ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูด ให้แก่นักศึกษา กลุ่มผู้ผลิต และผู้สนใจทั่วไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูด บ้านทอน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมโดยความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนบ้านทอน หลักสูตรออกแบบศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เพื่อถ่ายทอดให้เป็นอาชีพที่ยั่งยืน แก่ บุคคลทั่วไป นักศึกษาหลักสูตรออกแบบศิลปกรรม และกลุ่มสมาชิกผลิตภัณฑ์กระจูดบ้านทอน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส และหาแนวทางในการสร้างพัฒนา และเผยแพร่ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์กระจูดบ้านทอน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส โดยมีกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1 ประชากร หมายถึง
 - 1.1 ประชาชนใน จังหวัดนราธิวาส
 - 1.2 นักศึกษาหลักสูตรออกแบบศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- 2 กลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน
 - 2.2 กลุ่มผลิต ผลิตภัณฑ์กระจูด จำนวน 5 คน
 - 2.3 กลุ่มรับการถ่ายทอดการผลิต ผลิตภัณฑ์กระจูด นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป จำนวน 10 คน
 - 2.4 กลุ่มนักวิชาการในการศึกษารูปแบบการสร้าง พัฒนาและเผยแพร่ฐานข้อมูล ภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้านการผลิต ผลิตภัณฑ์กระจูด จำนวน 1 คน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้องค์ความรู้เรื่อง การผลิตผลิตภัณฑ์กระจูด
2. จัดเก็บและจัดหมวดหมู่ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ รูปแบบ และกระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์กระจูด
3. มีฐานข้อมูลการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์กระจูด
4. บุคคลทั่วไปเกิดการเรียนรู้ด้วยการใช้ความรู้จากฐานข้อมูลด้านหัตถกรรมการผลิต ผลิตภัณฑ์กระจูด
5. สมาชิกกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์กระจูดบ้านทอน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส และนักศึกษา โปรแกรมวิชาออกแบบศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้รับการส่งเสริม พัฒนาความรู้ด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ให้เกิดเป็นอาชีพที่ยั่งยืน

คำนิยามศัพท์

ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ ที่เกิดจากการค้นพบ ตัดแปลง หรือสร้างสรรค์ต่อยอดความรู้เดิมให้เกิดเป็นความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ จากการศึกษา สังเกต คิด วิเคราะห์ จนเกิดเป็นปัญญาและตกผลึกเป็นองค์ความรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้นี้ไปใช้สร้างสรรค์ผลงานในการ ดำรงชีพ ของคนในท้องถิ่น

ผลิตภัณฑ์กระจูด หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ถักสาน ทอ หรือประดิษฐ์ขึ้นจากต้นกระจูดเป็นวัสดุ หลักอาจมีการย้อมสีและประกอบด้วยวัสดุอื่น เช่น ไม้ ผ้า เพื่อให้เกิดความแข็งแรง เรียบร้อย และ สวยงามอาจทำด้วยสารเคลือบเงาเพื่อความสวยงาม นำมาใช้ประโยชน์เช่น ทำเป้นเสื่อ กระจูด ฝา ของใช้ ทั่วไป

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมผลิตภัณฑ์กระจูด หมายถึง การนำภูมิปัญญา ท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์กระจูด ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เข้าสู่กระบวนการ ถ่ายทอดหรือการเรียนรู้จากฝ่ายหนึ่งไปสู่อีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงมี ความสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้

ตำบลโคกเคียน หมายถึง แหล่งข้อมูลในการผลิต ผลิตภัณฑ์กระจูด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัด นราธิวาส ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน

ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์กระจูด หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วยข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กระจูดที่มีความหมาย และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ ซึ่งนำความรู้มาจัดการอย่างมีระบบ สามารถให้บริการและแพร่กระจายให้ผู้ใช้เข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว